

Lausunto hyvinvointisuunnitelma 2027-2030

Vastaaja:

-

Vastaus:

30.09.2026, 09.20 - 30.09.2026, 10.44

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation tai yhteisön puolesta

2. Organisaation tai yhteisön nimi *

Invalidiliitto ry

3. Mikä taho? Kirjoita muun tahon nimi *

Ei vastauksia

4. Lausuntoa antavan yhteystiedot

Etunimi ja sukunimi	Hilkka Lahti
Sähköposti	hilkka.lahti@invalidiliitto.fi

5. Yleisarvosana koko väestön hyvinvointisuunnitelmasta

4

6. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Onnistunut lisäys on kohta tosiasiallisesta yhdenvertaisuudesta, jota edistetään esteettömyydellä, saavutettavuudella ja syrjimättömyydellä.

7. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?

Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Hyvinvointisuunnitelmassa todetaan, että tosiasiallista yhdenvertaisuutta parannetaan yhdeksällä tavoitteella. Yhdenvertaisuuden toteutuminen vaatii erityistoimia, jotta palvelut ovat esteettömät ja saavutettavat. Eri tavoin vammaiset henkilöt käyttävät kaikkia kunnan ja hyvinvointialueen palveluja. He ovat lapsia, nuoria, työikäisiä ja ikääntyneitä. He käyvät koulua, ovat työssä, harrastavat, viettävät perhe-elämää aivan kuin kuka tahansa kuntalainen. Vammaiselle ihmiselle esimerkiksi esteettömyys tarkoittaa fyysisen ympäristön, tilojen ja palveluiden saavutettavuutta ja helppokäyttöisyyttä. Kaikkia hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluja on järjestettävä ja tarjottava yhdenvertaisesti ja esteettömästi vammaisille ihmisille. Digitaalisia palveluja kehitettäessä pitää ottaa huomioon, että niitä pystyy mahdollisimman moni käyttämään vammasta huolimatta. Suunnitelmassa pitää siis avata tarkemmin, mitä tarkoittaa, että ko. kolme asiaa, esteettömyys, saavutettavuus ja syrjimättömyys, huomioidaan suunnitelman toteutuksessa.

8. Yleisarvosana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta

4

9. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Kehittämiskohteet on hyvin valittu, ovat ajan ilmiöissä kiinni.

10. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?

Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Erityisesti pitäisi huomioida, että toimintarajoitteisilla nuorille on vähemmän osallisuuden kokemuksia ja he tuntevat itsensä useammin yksinäisiksi. He kokevat myös muita enemmän koulukiusaamista. Tässä vain muutamia asioita mainitakseni. Toimintarajoitteisten nuorten erityiset haasteet tulevat hyvin esiin mm. kouluterveyskyselyistä. Vammaisten lasten ja nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointi lähtee tarpeenmukaisista ja oikea-aikaisista palveluista. Vammaisten lasten ja nuorten erityisyys pitäisi näkyä myös hyvinvointisuunnitelmassa. Tarvitaan myös uudenlaista positiivista tiedottamista erityisesti vammaisuudesta ja erilaisuuden kohtaamisesta, ja lisää työkaluja verkossa tapahtuvan kiusaamisen, syrjimisen ja vihapuheen estämiseksi.

11. Yleisarvosana työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelmasta

4

12. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Mm. luontohyvinvoinnin esiin nostaminen. Tässä hyvä lisäys olisi esteetön luontoliikunta ja esteetön lähiluonto.

13. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?

Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Vammaiset ihmiset ovat usein jopa elämänmittaisesti riippuvaisia palvelujärjestelmästä ja viranomaispäätöksistä. Siksi he ovat myös kansalaisina erityisen haavoittuvassa asemassa ja riippuvaisia palvelujärjestelmän toimivuudesta. Samat ilmiöt koskevat vammaisia henkilöitä kuin tavan ihmisiä. Kuitenkin vammaiset ihmiset jäävät usein marginaaliin eikä saavutettavia palveluja ole, esim. päihdepalvelut. Lähisuhdeväkivalta on yleisempää kuin muulla väestöllä. Tilastokeskuksen elinolotilaston mukaan (2023) toimintarajoitteisista henkilöistä neljännes on köyhyys- tai syrjäytymisriskissä. Moni kokee, etteivät he tule riittävästi kuulluksi palvelujen tarpeissaan, ja että he jäävät ennaltaehkäisyyn ja hyvinvointia parantavan toiminnan ulkopuolelle, koska eivät pysty osallistumaan kaikille asukkaille tarkoitettuun toimintaan. Osallistuminen jää, jos tila ei ole esteetön, kuljetuspalvelumatkoja ei ole myönnetty tai ne on käytetty asiointiin tai henkilökohtaisen avun tunnit eivät riitä. Kaikista kunnista ei löydy esteettömiä liikuntapaikkoja tai soveltavaa liikuntaa, jotta esimerkiksi diabeteksen ehkäisyssä tärkeä liikkuminen voisi helposti toteutua. Toimintarajoitteet voivat aiheuttaa myös ulkopuolisuuden kokemuksia yhteiskuntaan kuulumisesta tai sosiaalisissa suhteissa (Tilastokeskus, elinolotilasto 2023). Tässäkin kohtaa toimivat palvelut ja esteettömyys ja savutettavuus ovat avainasemassa.

14. Yleisarvosana ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmasta

4

15. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Tavoitteet hyvät. Kulttuurihyvinvoinnin ja luontohyvinvoinnin esille nostaminen arvokasta.

16. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?

Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Vammaisen ihminen ei muutu vammattomaksi iän mukana eli hänen palvelunsa eivät lähtökohtaisesti voi heikentyä ikäperusteella. Ikäihmiset eivät ole yhtenäinen joukko, se pitää suunnittelussa ottaa huomioon. Ikääntymisen vaikutukset yksinäisyyteen, talouteen, terveyteen, asumiseen, yksinäisyyteen tai turvallisuuteen voivat olla vammaisella ikääntyneellä suuremmat eivätkä tavanomaiset ikäihmisen palvelut vastaa tarvetta. Yli 65-vuotiaiden vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kuntoutus toimintakykyä tukevana toimintana tulee ottaa mukaan hyvinvointisuunnitelmaan. Oikea-aikaisena ja yksilöllisen tarpeen mukaisena palveluna se ehkäisee vakavimpien sairauksien syntymistä ja etenemistä sekä tukee itsenäistä suoriutumista.

17. Olen tutustunut kyselyn [tietosuojaselosteeseen](#) ja ymmärrän, miten antamiani henkilötietoja käsitellään. Hyväksyn

tietojeni käsittelyn tietosuojaselosteen mukaisesti. *

Kyllä